

Рис.1 Розорювання поля впритул до заказника загальнодержавного значення «Товтра Вербецька».

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992.
2. Рішення сесії Хмельницької обласної ради №17 від 26.09.2002 р. «Про затвердження Положення про охоронні зони заповідних об'єктів».

ЯЦЮК Роман, аспірант Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

МАКСИМЮК Олег, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія

ГРИГОРСВ Василь Миколайович, канд. с.-г. наук, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

ПОШИРЕННЯ ТА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ХВОРОБ ЛИСТКІВ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Кукурудза є однією з найважливіших та найприбутковіших сільськогосподарських культур в світі та Україні. Висока прибутковість кукурудзи и призвела до збільшення посівних площ під культурою (понад 15 % всіх посівних площ в Україні) [1, 2].

Значні втрати культури (до 50%) відбуваються за рахунок хвороб [1-4]. Недотримання сівозміни, мінімізація обробітку ґрунту, відсутність фунгіцидних обприскувань в період вегетації призводить до погіршення фітосанітарного стану посівів та зростання шкідливості хвороб листя та качанів кукурудзи [1, 2]. Особливо небезпечний розвиток хвороб в умовах достатнього зволоження в південній частині Лісостепу західного.

Метою досліджень було визначення поширення основних хвороб листового апарату кукурудзи та динаміки їх розвитку упродовж вегетації культури.

Методи та методика досліджень. У досліджах використовували гібрид кукурудзи ДКС 3730 (ФАО 280). Ґрунт чорнозем типовий. Технологія вирощування кукурудзи загальноприйнята для південної частини Лісостепу західного.

Обліки розвитку хвороб проводили упродовж вегетації кукурудзи за загальноприйнятими методиками [5].

Результати досліджень: Основними хворобами, що уражували на листовий апарат рослин кукурудзи впродовж вегетації були грибкові, зокрема переважав гелмінтоспороз, частка якого серед інших хвороб становила 55 %, іржа – 26 %, зустрічалися також фузаріозна та бактеріозна стеблові гнилі – 10 %, пухирчаста сажка – 6 %. Частка інших хвороб не перевищувала 3 %.

Зазвичай перші ознаки ураження рослин гелмінтоспоріозом в умовах достатнього зволоження проявляються вже на ранніх стадіях розвитку кукурудзи в вигляді дрібних бурих плям з чітко вираженою облямівкою пізніше

утворились видовжені великих бурі плями, середина яких згодом підсихала, а з нижнього боку листка спостерігалось утворення нальоту конідіального спороношення гриба. Так, у 2022 р. в фазі 5-8 листків розвиток гельмінтоспоріозу становив 3,5%, а у 2021 р. – 6,4%. У фазі викидання волоті ураження рослин гельмінтоспоріозом посилювалось і становило в 2022 р. 20,6%, а в 2021 р. – 27,6%, у 2023 р. – 17%. Розвиток гельмінтоспоріозу на період молочної стиглості качанів був найвищий серед інших хвороб і максимально становив в 2021 р. – 38,7%. (Рис. 3.1.).

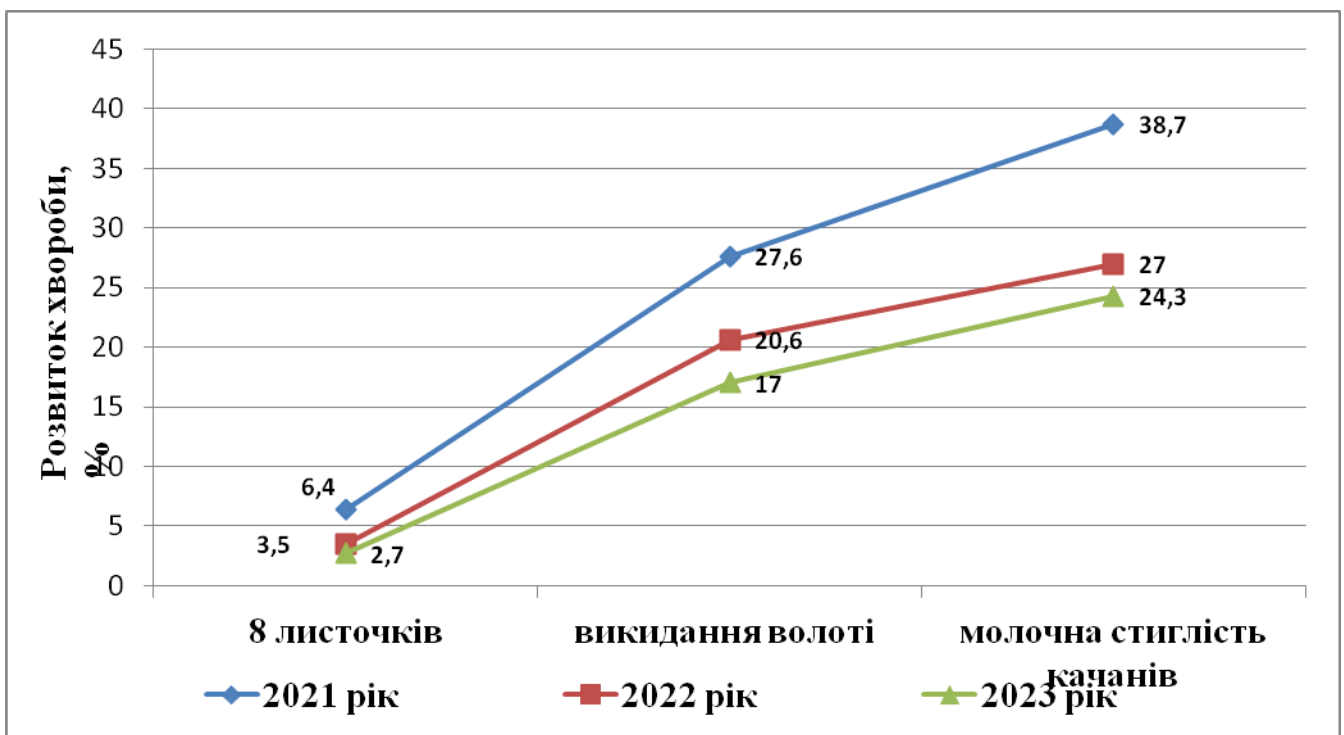

Рис. 3.1. Динаміка розвитку гельмінтоспоріозу на рослинах кукурудзи, 2021-2023 рр.

Симптоми ураження рослин збудником іржі проявлялися, починаючи від фази 8-го листка в вигляді дрібних яскраво бурих уредопустул, що були купками зосереджені в різних місцях листової пластинки. У цей період ураження рослин було незначним і становило у 2021 р. – 2,2%, в 2022 р. всього 1,0%,

Розвиток хвороби в фазі викидання волоті сягав у 2021 р. 23,0%, у 2022 та 2003 рр. – 20,1 та 20,1 % відповідно. Розвиток іржі на період молочної

стиглості качанів був також достатньо високий і у 2021 р. становив 25%, у 2023 р. – 22,5% (Рис. 3.2.).

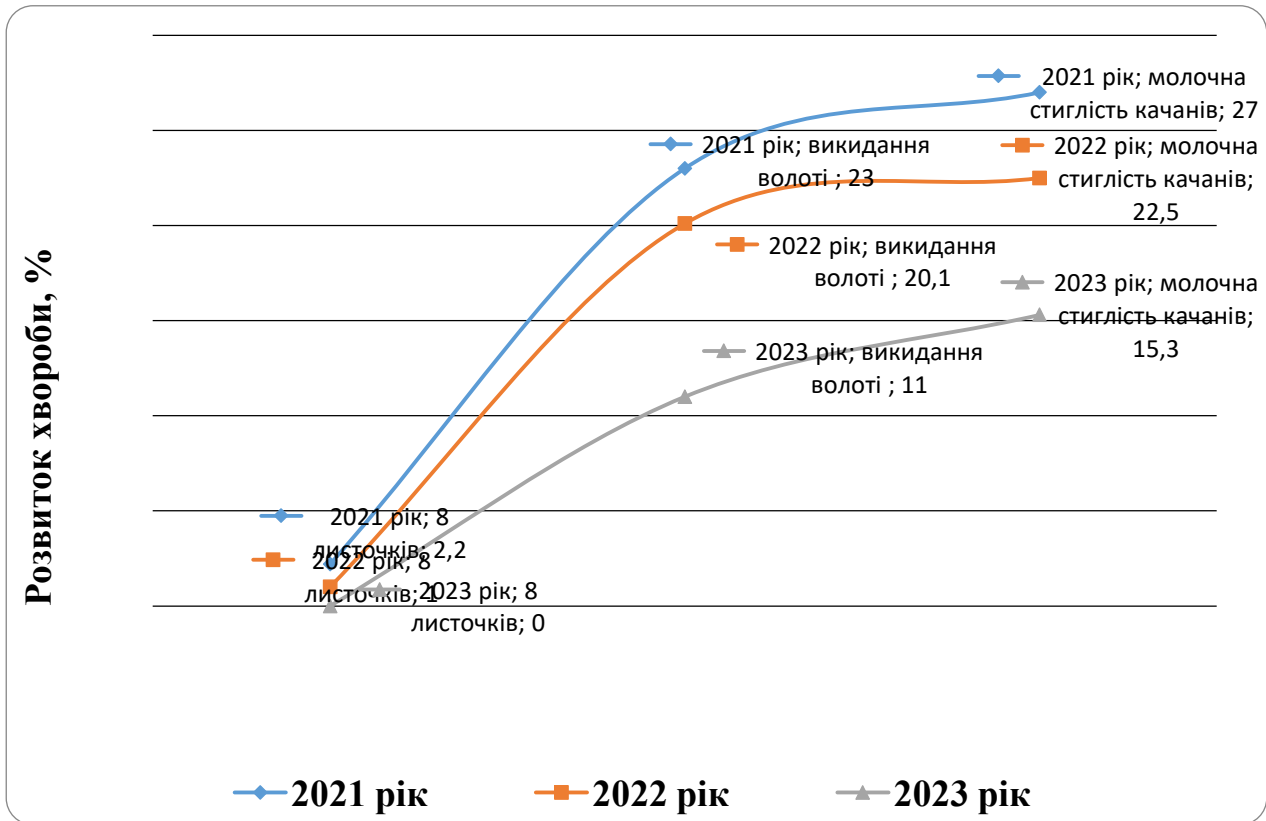

Рис. 3.3. Динаміка розвитку іржі на рослинах кукурудзи, 2021-2023 рр.

Отже, хвороби рослин кукурудзи, що були виявлені мали грибну етіологію і їх розвиток був достатньо високим, що може спричинити значні втрати врожаю.

Висновки:

1. Основними хворобами, що уражують листковий апарат рослин кукурудзи в умовах достатнього зволоження в південній частині Лісостепу західного є гельмінтоспороз та іржа.

2. Інтенсивний розвиток гельмінтоспорозу відмічається в окремі роки вже при 8 парах листків, іржі в другій половині вегетації, посилюючись до молочної стиглості качанів.

Список використаних джерел:

1. Шинкарук Л. М., Лихочвор В.В., Вахняк В.С. Врожайність кукурудзи залежно від строків та кратності застосування фунгіцидів в умовах західного

Лісостепу України. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Кам'янець-Подільський. 2020. Випуск 32. С. 90-96.

2. Поспелов С. В., Поспелова Г. Д., Н. І. Нечипоренко, Н. П. Коваленко, і В. В. Охріменко Моніторинг хвороб кукурудзи в умовах Полтавського регіону. *Scient.Prog.&Innov.*, вип. 3, с. 37-44, Вер 2021.

3. Василенко Р.М., Заєць С.О. Продуктивність кукурудзи залежно від строків сівби та захисту від хвороб та шкідників. Зрошуване землеробство. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 67. С. 69-72

4. Вох М.В., Антоненко О.Ф., Галиш Ф.С. Поширення і розвиток гельмінтоспориозу в зонах вирощування кукурудзи. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Агрономія. 2012. Вип. 176 С. 296-300.

5. Омелюта В. П., Григорович І. В., Чабан В. С. та ін. Облік шкідників і хвороб сільськогосподарських культур / За ред. Омелюти В. П. Київ: Урожай, 1986. 296 с.

ЯЦЮК Роман, аспірант 2-го курсу

СІНЕНКО В'ячеслав, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія

ГРИГОРЄВ Василь Миколайович, канд. с.-г. наук, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський